

יחידה 9. יום השישי

ה' בורא את הבהמות ואת החיות (פסוקים כד- כה)

א. הקדמה

ביום השישי ברא ה' את בעלי החיים שביבשה.
רבים מבעלי חיים אלה משמשים את האדם בחיי היומיום - לרכיבה, לעבודה, לאכילה, לביגוד ועוד.
חלקם רחוקים יותר מהאדם ומשמשים אותו רק לעתים רחוקות באופנים שונים.
התורה מתארת שלוש קבוצות של בעלי חיים שברא ה' ביום השישי:
"בהמה" - "שהם עם בני האדם לצרכיו, לרכוב ולאכול".
"רמש" - "הם הקטנים ההולכים על הארץ".
"חיות הארץ" - "שהם בשדה שאין שם יישוב". (ביאור האבן עזרא - א', כ"ד)

ב. ביאור הפסוקים לתלמידים

כד. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים

תוֹצֵא אֶת-הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ בְּעַלֵּי חַיִּים לְפִי סוּגֵיהֶם הַשּׁוֹנִים (מעין כותרת להמשך):

בְּהֵמָה בְּעַלֵּי חַיִּים הַקְּרוֹבִים לָאָדָם וְרֶמֶשׂ בְּעַלֵּי חַיִּים הַזּוֹחִלִים

וְחַיֵּיתוֹ-אֶרֶץ בְּעַלֵּי חַיִּים שֶׁבִּשְׂדֵה הָרְחוֹקִים מֵהָאָדָם לְמִינָהּ

וַיְהִי-כֵן:

כה. וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים

אֶת-חַיֵּית הָאָרֶץ לְמִינָהּ

וְאֶת-הַבְּהֵמָה לְמִינָהּ

וְאֶת כָּל-רֶמֶשׂ הָאֲדָמָה לְמִינָהּ

וַיֵּרָא אֱלֹהִים כִּי-טוֹב:

ג. מנגינת הכתוב

הקב"ה ברא מגוון של בעלי חיים מופלאים.
לבעלי החיים יש נפש חיה ויש להם תחושות. עלינו להיזהר שלא לפגוע בהם ולא לצער אותם (איסור צער בעלי חיים).

ד. הצעות להמחשה ולהרחבה

בחוברת

- נבקש מהתלמידים לסמן במדגש את המילים המכילות את האותיות חי.
- נבקש מהתלמידים להקיף בצבעים שונים את בעלי החיים לפי חלוקתם לבהמות, רמשים וחיות. כוונתנו בכך היא שהתלמידים ילמדו למיין את בעלי החיים לסוגיהם השונים.
- נבקש מכל תלמיד לצייר בחוברת בעל חיים שהוא אוהב.

המחשבות נוספות:

- לנהל שיחה בעניין עזרתם של בעלי החיים לאדם.
- לנהל שיחה בעניין ההתייחסות הנכונה שלנו לבעלי החיים.
- לבחור בעל חיים מסוים, לספר עליו ועל הפלא שבבריאתו.
- לפסל חיות מפלסטלינה (רצוי לאחר התבוננות בספרי חיות, אנציקלופדיות וכדו').
- לגזור תמונות של חיות מתוך עיתונים ומגזינים (כמו "טבע הדברים" וכדו') והדבקתן בחוברת.
- תרגיל בקול, שמטרתו להמחיש את הקולות הרבים שהתווספו לעולם עם בריאת החיות:
א. כל ילד בוחר חיה אחת ומשמיע את הקול שלה בפני הכיתה, ושאר הכיתה צריכה לנחש מי החיה.
ב. (למורים ה"אמיצים" יותר) כל ילד בוחר חיה אחת, ועפ"י סימן מוסכם - כולם ביחד משמיעים את קול החיה. אפשר לחלק את הכיתה לחיות לילה וחיות יום.
- ליזום סיור בפינת החי, שמטרתו להבחין בהבדלים בין דגי מים, עופות שמים וחיות אדמה.
- להזמין לכיתה וטרינר שיספר על השמירה על החיות ועל הטיפול בהן (אחריות האדם לטבע).

יום השישי: ה' בורא את הבהמות והחיות

פרק א פסוקים כד-כו

יחידה 9

יום
ו'

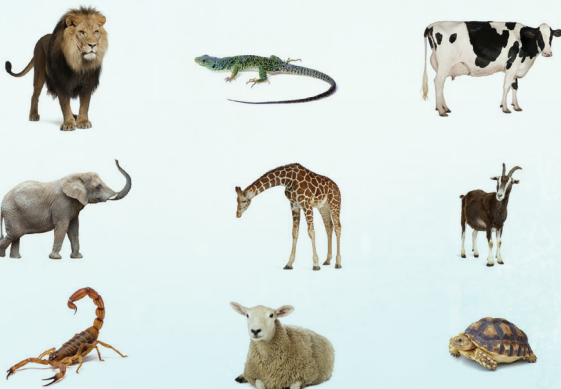
כד וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים
תּוֹצֵא אֶתְּ הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ
כה וְרֶמֶשׂ
וְחַיְתוֹ-אֶרֶץ לְמִינָהּ
וַיְהִי-כֵן:

כה וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים
אֶת-חַיַּת הָאָרֶץ לְמִינָהּ
וְאֶת-הַבְּהֵמָה לְמִינָהּ
וְאֶת כָּל-רֶמֶשׂ הָאֲדָמָה לְמִינָהּ
וַיֵּרָא אֱלֹהִים בִּי-טוֹב:

אנו מודים לה' על בעלי החיים היבשתיים שהוא ברא ביום השישי.
צבעו את המילים שבהן מופיעות האותיות חי.

מדף המדבקות: הדביקו תמונות של בעלי חיים.

סוגים רבים של בעלי חיים ברא ה' בעולם.
א. הקיפו את הבהמות בצבע סגול.
ב. הקיפו את החיות בצבע כתום.
ג. הקיפו את הרמשים בצבע ירוק.

במלבן שלפניכם, ציירו בעל חיים שאתם אוהבים.

יחידה 10. יום ה'ששי: ה' בורא את האדם (פסוקים כו-כח)

א. הקדמה

עכשיו, אחרי שהעולם כבר הושלם,
(כולל הדומם, הצומח והחי),
ברא ה' את מי שעבורו נברא הכול - את האדם!
האדם, שהוא היחיד שנברא בצלם א-לוהים;
האדם, שיחיה בעולם הנהדר שברא ה' א-לוהים;
האדם, שיהיה אחראי למעשיו וישלוט על שאר הברואים;
האדם, שישתמש בכל הבריאה כדי לעבוד את ה' ולשמור את החוקים ואת המשפטים שה' ייתן לו.

ב. ביאור הפסוקים לתלמידים

כו. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים

נַעֲשֶׂה אָדָם

אני, ה', אעשה אדם בְּצַלְמִנוּ כְּדִמוֹתֵנוּ יש באדם דמיון מסוים לה' (בכך שיש לו נשמה ושכל)

וַיְרְדּוּ וַיְשַׁלְטוּ בְּדִגְתַּי הַיָּם וּבְעֹוף הַשָּׁמַיִם

וּבַבְּהֵמָה וּבְכָל-הָאָרֶץ

וּבְכָל-הָרֶמֶשׂ הָרֹמֵשׂ עַל-הָאָרֶץ:

כז. וַיְבָרֵא אֱלֹהִים | אֶת-הָאָדָם בְּצַלְמוֹ

בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ דומה קצת לא-לוהים (בכך שיש לו נשמה ושכל)

זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אֹתָם ה' ברא גם את הזכר וגם את הנקבה בצלם א-לוהים:

כח. וַיְבָרֶךְ אֹתָם אֱלֹהִים

וַיֹּאמֶר לָהֶם אֱלֹהִים

פָּרוּ הוֹלִידוּ ("פירות" בעלי החיים הם צאצאיהם) וּרְבוּ מְלֵשׁוֹן רִיבּוּי

וּמָלְאוּ אֶת-הָאָרֶץ וְכִבְשָׁהּ הִתְיַשְּׁבוּ בְּכָל מְקוֹם שֶׁתִּרְצוּ

וַיְרְדּוּ וַיְשַׁלְטוּ בְּדִגְתַּי הַיָּם וּבְעֹוף הַשָּׁמַיִם

וּבְכָל-חַיַּה הָרֹמֶשֶׂת עַל-הָאָרֶץ:

ג. מנגינת הכתוב

העולם נברא עבור האדם. האדם הוא היחיד שנברא בצלם א-לוהים, יש לו נשמה (שהיא "חלק א-לוה ממעל") ושכל לחשוב ולהחליט מה נכון וראוי לעשות.

האדם שולט על כל שאר הברואים, ובכך הוא מסוגל לתת לכולם משמעות (כשהוא משתמש בעולם ובשאר הנבראים לעבודת ה' הוא נותן משמעות לכולם).

ד. הצעות להמחשה ולהרחבה

בחברת

- נבקש מהתלמידים להקיף את המילה **אדם**.
- **בצד שמאל:** פעילות שנועדה לבטא שכל בני האדם נבראו בצלם א-לוהים (גזירה והדבקה של תמונות בני אדם שונים מתוך חוברות ועיתונים).

המחשות נוספות:

- שיחה ודיון על כך שהאדם הוא הנברא היחיד בעולם שיש לו גם גוף וגם נשמה!
- שיחה ודיון כיצד ניתן להשתמש בכל מיני דברים בעולם לטובת עבודת ה' - לקיום מצוות, לעמידה בניסיונות וכדומה. (אין דבר בעולם שלא יכול להתקשר איכשהו לנושא, אפילו אבן - אפשר לבנות בעזרתה בית כנסת ואפשר להיזהר שלא לזרוק אותה על חבר וכו').
- ציורי גוף: כל ילד שוכב על גיליון נייר לבן, וחברו מצייר את דמותו. (מודעות גוף - מעולה לילדי ADHD!)

כל בני האדם נבראו "בצלם א-לוקים".
גזרו פרצופים של בני אדם מכל מיני עיתונים והדביקו אותם כאן.

יום השישי: ה' בורא את האדם

פָּרָק א פְּסוּקִים כו - כח

יחידה 10

יום
ו'

כו וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים
נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כְּדִמוֹתֵנוּ
וַיְרִדוּ בְּדָגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם
וּבַבְּהֵמָה וּבְכָל-הָאָרֶץ
וּבְכָל-הָרֶמֶשׂ הָרֹמֵשׂ עַל-הָאָרֶץ:

כז וַיִּבְרָא אֱלֹהִים | אֶת-הָאָדָם בְּצַלְמוֹ
בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ
זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אֹתָם:

כח וַיְבָרֶךְ אֹתָם אֱלֹהִים
וַיֹּאמֶר לָהֶם אֱלֹהִים
פְּרוּ וּרְבוּ וּמְלֵאוּ אֶת-הָאָרֶץ וּכְבִּשְׁתֶּהּ
וַרְדּוּ בְּדָגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם
וּבְכָל-חַיַּה הָרֹמֶשֶׁת עַל-הָאָרֶץ:

האדם הוא הבריאה החשובה ביותר, והוא נברא רק אחרי שכל העולם הושלם.
הדגישו בכל הפסוקים את המילה "אדם".

יחידה 11. מאכל האדם ובעלי החיים.

סיום ששת ימי בראשית

(פסוקים כח-לא)

א. הקדמה

לאדם הראשון הותר לאכול רק מהצומח (גם החיות אכלו בהתחלה רק מהצומח).

ב. ביאור הפסוקים לתלמידים

כט. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים

הִנֵּה נָתַתִּי לָכֶם אֶת-כָּל-עֵשֶׂב | זֶרַע זֶרַע אֲשֶׁר עַל-פְּנֵי כָל-הָאָרֶץ

וְאֶת-כָּל-הָעֵץ אֲשֶׁר-בּוֹ פֵּרִי-עֵץ זֶרַע זֶרַע

לָכֶם יִהְיֶה לְאֹכֶלָה בְּשִׁבְלִי לְאֹכֹל:

ל. וְלֹכֶל-חַיֵּת הָאָרֶץ וְלֹכֶל-עוֹף הַשָּׁמַיִם וְלֹכֶל | רוֹמֵשׁ עַל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר-בּוֹ נֶפֶשׁ חַיָּה

אֶת-כָּל-יֶרֶק עֹשֶׂב לְאֹכֶלָה גַּם בְּעֵלֵי הַחַיִּים יֹאכְלוּ מִהַצֹּמַח

וַיְהִי-כֵן:

לא. וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת-כָּל-אֲשֶׁר עָשָׂה בְּכָל שֵׁשֶׁת יְמֵי הַבְּרִיאָה

וַהֲנִה טוֹב מְאֹד

וַיְהִי-עֶרֶב וַיְהִי-בֹקֶר יוֹם הַשְּׁשִׁי:

ג. מנגינת הכתוב

כל העולם שייך לקב"ה, שברא אותו, והקב"ה מרשה לאדם להשתמש בו וגם נותן לו ולבעלי החיים אוכל להתקיים. עם סיום היום השישי הסתיימה הבריאה. העולם הוא שלם ויפה. יש בו אור ומים, אדמה ומאורות, דגים, עופות, שרצים וחיות. ישנו גם אדם, ובעולם קיים כל מה שהאדם צריך. ה' מגדיר את הבריאה השלמה הזאת במילים "טוב מאוד!"

ד. הצעות להמחשה ולהרחבה

בחוברת

פעילות לסיכום ששת ימי הבריאה.

המחשבות נוספות:

לקיים שיחה בכיתה על כך שאנחנו אוכלים רק את מה שה' מרשה לנו לאכול - זהו פשר המושג כשר.

כסיכום של לימוד ששת ימי הבריאה, אפשר ורצוי לשאול שאלות רחב על כל ששת ימי בראשית, כגון:

באילו ימים נאמר "כי טוב"? באיזה יום לא נאמר "כי טוב" בכלל? באיזה יום נאמר פעמיים "כי טוב"? באיזה יום נאמר "והנה טוב מאד"?

באילו ימים ברא ה' דומם, צומח, חי, "מַדְבֵּר" (=אדם)?

לשאל על כל מיני עצמים וחפצים שנמצאים בכיתה: "באיזה יום ברא אותם ה'?"

וכדומה.

מֵאֲכָל הָאָדָם וּבְעֲלֵי הַחַיִּים סִיּוּם שְׁשֶׁת יָמֵי בְרָאשִׁית

פָּרָק א פְּסוּקִים כֹּט-לא

יחידה 11

כֹּט וַיֹּאמֶר אֱ-לֹהִים

הִנֵּה נֹתְתִי לָכֶם

אֶת-כָּל-עֵשֶׂב | זֶרַע זֶרַע

אֲשֶׁר-עַל-פְּנֵי כָל-הָאָרֶץ

וְאֶת-כָּל-הָעֵץ

אֲשֶׁר-בּוֹ פֶרִי-עֵץ זֶרַע זֶרַע

לָכֶם יִהְיֶה לְאֹכְלָהּ:

ל וְלָכָל-חַיַּת הָאָרֶץ

וְלָכָל-עוֹף הַשָּׁמַיִם

וְלָכָל | רוֹמֵשׁ עַל-הָאָרֶץ

אֲשֶׁר-בּוֹ נֶפֶשׁ חַיָּה

אֶת-כָּל-יֶרֶק עֵשֶׂב לְאֹכְלָהּ

וַיְהִי-כֵן:

לא וַיֹּרֶא אֱ-לֹהִים אֶת-כָּל-אֲשֶׁר עָשָׂה

וְהִנֵּה-טוֹב מְאֹד

וַיְהִי-עֶרֶב וַיְהִי-בֹקֶר יוֹם הַשִּׁשִּׁי:

ה' נתן לאדם את כל הבריאה לשימוש וליהנות. הדגישו את המילה "כל".

מדף המדבקות: הדביקו פירות ליד השורה שבה מופיעות המילים "פרי עץ".

מדף המדבקות: הדביקו תמונה של חציר ליד המילים "ירק עשב".

סִיּוּם שְׁשֶׁת יָמֵי הַבְּרִיאָה

א. צבעו את האיורים.

ב. רשמו בכל מעגל את המספר המתאים ליום שבאיור.

25

"כָּל מָה שֶׁבְּרֵאשִׁית - לְכַבֹּדךָ בְּרֵאשִׁית"

משימה א': ציירו דברים שאתם מאוד אוהבים (בעלי חיים, סוגי אוכל, צעצועים וכדומה). משימה ב': באיזה יום ברא ה' את הדברים שציירתם (או את החומרים המרכיבים אותם)? כתבו ליד כל ציור מספר המציין את היום שבו ברא אותו ה'.

26

"פָּרוּ וּרְבוּ וּמְלֵאוּ אֶת הָאָרֶץ וּכְבִּשְׁוּהָ" "וְעֵץ עוֹשֶׂה פְּרִי אֲשֶׁר זֶרְעוֹ בּוֹ"

מתחן קין בן החי לבין צאצאיו ובין הצומח לבין פירותיו.

27

יחידה 12. יום השביעי: ה' מקדש את השבת (פרק ב, פסוקים א-ג)

הערה חשובה: חלוקת הפרקים המופיעה בחומשים שלנו הנה חלוקה נוצרית! אנו משתמשים בה מטעמי נוחות בלבד (כדי לא לבלבל את הלומדים). כבר כאן, בתחילת פרק ב' ניתן לראות בעייתיות בכך שפסוקי השבת מופרדים משאר ימי הבריאה, כאילו שהשבת איננה הפסגה של ששת ימי בראשית, כאילו שהשבת איננה היום השביעי.

אנו ממליצים ללמד את פסוקי השבת ברצף אחד עם ששת ימי בראשית, ולהתחיל את פרק ב' מפסוק ד', בהתאם לחלוקה היהודית המקורית.

(אין צורך לומר כל זאת לילדים, אולם חשוב שאנחנו, כמורים, נהיה מודעים לכך.)

א. הקדמה

מה קרה כשהסתיימה הבריאה?

כשהסתיימה הבריאה, הגיע היום השביעי! הגיעה השבת!
ביום זה ה' לא ברא דבר. להיפך, ביום הזה ה' שבת מכל מלאכתו.

יום השבת הוא המציאות המושלמת.

בשישה ימים סיים ה' לברוא עבודנו את העולם היפה והנהדר, והיום השביעי הוא מציאות של שלמות גשמית ורוחנית גם יחד. זוהי מציאות של שלמות מבורכת ומקודשת.

ב. ביאור הפסוקים לתלמידים

רצוי לקרוא בקצב אטי ונינוח.

א. וַיְכַלֵּן נִגְמָה, הוֹשְׁלָמָה בְּרִיאַת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל-צִבְאָם (המוני הנבראים מכוונים הצבא של השמים ושל הארץ):

ב. וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי (עד תחילת היום השביעי)

מִלְאֲכָתוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה

וַיִּשְׁבֹּת לֹא בָּרָא דָּבָר בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִכָּל-מִלְאֲכָתוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה:

ג. וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת-יוֹם הַשְּׁבִיעִי עֲשֵׂה יוֹם זֶה לְמִקְוֵה הַבְּרָכָה בְּעוֹלָם (רמב"ן)

וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ קִידֵּשׁ יוֹם זֶה יוֹתֵר מִכָּל הַיָּמִים

כִּי בּוֹ שָׁבַת מְכֹל-מִלְאֲכָתוֹ

אֲשֶׁר-בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת:

ג. מנגינת הכתוב

השבת היא היום המבורך ביותר והקדוש ביותר.

ה' נתן את השבת כיום מנוחה וקדושה עבור עם ישראל כולו. מתנה יקרה נתן לנו ה' - יום שבו שובתים מכל מלאכה של ימות החול ועוסקים בדברים המיוחדים לשבת. כל המשפחה יכולה לשבת ביחד ולאכול, לשיר, לשחק וללמוד.

תודה לך, ה', שנתת לנו יום נפלא זה!

ד. הצעות להמחשה ולהרחבה

בחברת

- נבקש מהתלמידים לצבוע את המילים שבהן השורש ש.ב.ת.
- פעילות שבה התלמידים עוזרים להכין את השולחן לקראת שבת (במדבקות - עצמים הקשים מעט לציור עבור ילד בכיתה א'. את השאר הם משלימים על פי ההוראות וכיד הדמיון הטובה עליהם).

המחשות נוספות

- שירים לכבוד שבת.
- אילו דברים מיוחדים אתם עושים בביתכם בשבת?
- כיצד אתם מענגים ומכבדים את יום השבת?
- הכנת קישוט לכבוד שבת וכדומה.
- שיר "כמה טוב שבאת" של אהרון רזאל ("אמיצים" בלבד - אפשר לחבר לשיר שורות חדשות).
- תרגיל בתנועה (חשוב להגדיר מראש את הכללים: אסור לתלמיד לגעת בחברו, אסור לדבר בזמן התרגיל):
א. הילדים מתפזרים בכיתה וכל אחד נעמד במרחב פנוי (מזיזים את השולחנות ואת הכיסאות הצדה).
ב. כל ילד בוחר תנועה המדגימה פעולה שעושים במשך השבוע, לדוגמה: כתיבה, ציור, הפעלת מכשיר חשמלי וכדומה.
- ג. ברגע שהמורה מסמן - כל ילד עושה את התנועה, תוך כדי הליכה בכיתה.
- ברגע שהמורה אומר "שבת" - כל הילדים עוצרים.
- חוזרים על התרגיל מספר פעמים. לאחר מספר פעמים אפשר לשנות תנועה.
- אפיית חלות
- כתיבת המילה שבת על הלוח ומציאת מילים מאותו השורש (וישבות, שביתה וכו').
- דיון - מה מזכירה לי המילה שבת? מה ההבדל בין שבת לבין שאר ימות השבוע (בפעולות, באוכל, במשפחה, וכו')?

רקע כללי לפרק ב'

בפרק ב', חוזרת התורה ומלמדת אותנו בצורה מפורטת יותר כיצד ברא ה' חלקים מסוימים בבריאה - כיצד התפתח עולם הצומח, כיצד נבראו האדם, הנהרות, גן עדן וכו'.

יום השביעי: ה' מקדש את השבת

פרק ב פסוקים א-ג (רצוי לקרוא בקצב אטי ונינוח)

יחידה 12

שבת

א וַיְכַלֵּן

הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל-צָבָאם:

ב וַיְכַלֵּן אֶל-לֵהִים בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי

מְלֹאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה

וַיִּשְׁבֹּת בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי

מְכָל-מְלֹאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה:

ג וַיְבָרֶךְ אֶל-לֵהִים אֶת-יוֹם הַשְּׁבִיעִי

וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ

כִּי בּוֹ שָׁבַת מְכָל-מְלֹאכְתּוֹ

אֲשֶׁר-בָּרָא אֶל-לֵהִים לַעֲשׂוֹת:

א ב ג ד ה ו שבת

צבעו בצחוב את היום המקודש

השבת היא היום המקודש והמבורך - ביום זה שבת ה' ממלאכתו. הדגישו את המילים שבהן השורש ש.ב.ת.

שבת קדש

כולנו אוהבים את השבת ומתכוונים לקראתה. ערכו את השולחן לכבוד שבת:

מדף המדבקות הדביקו:

• יין וגביע.

• חלות.

ציירו:

• פרחים באגרסל.

• צלחות, כוסות, סכ"ם.

במה עוד אתם אוהבים לכבד את השבת? הוסיפו זאת לציור.

הכל מוכן?

הגיע הזמן?

הדליקו את נרות השבת!

